

EKT

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL
DOCUMENTATION
CENTRE

Εθνικό
Κέντρο
Τεκμηρίωσης

Σενάρια Ανοικτής
Πρόσβασης και νέα
πλαίσια συνδρομών

Ιωάννα Σαραντοπούλου

Ημερίδα

ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

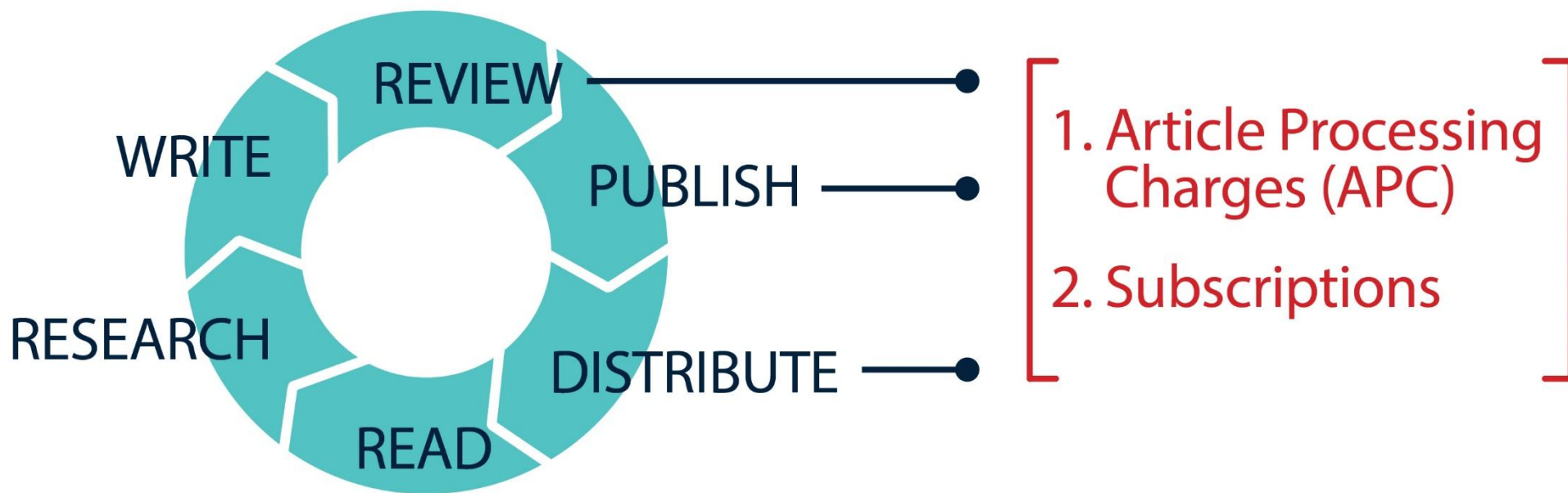
Ζητήματα
& Προοπτικές

Τα ερωτήματα που μας προβληματίζουν:

- Μπορούμε να περιμένουμε ότι η ΑΠ θα επιτρέψει στις βιβλιοθήκες να ακυρώσουν τις συνδρομές τους σε εμπορικούς εκδότες;
- Είναι δυνατόν τα ποσά που ξοδεύονται από όλες τις βιβλιοθήκες για συνδρομές, να διατεθούν ώστε όλα τα άρθρα που δημοσιεύονται στο εξής να είναι Ανοιχτής Πρόσβασης;

Το σημερινό εκδοτικό συνδρομητικό μοντέλο:

*from Researcher
to Reader*

Συνδρομές σε περιοδικά & Big Deals

- μείωση διαχειριστικού κόστους για βιβλιοθήκες & εκδότες
- μειωμένο κόστος ανά άρθρο
- διαμόρφωση κουλτούρας ευκολίας και προσιτότητας στην επιστημονική πληροφόρηση

- Ετήσιες αυξήσεις της & δεσμευτικά, πολυετή συμβόλαια
- Αδιαφανείς τιμολογήσεις & ρήτρες εμπιστευτικότητας
- Long-tail & απώλεια ελέγχου/μη-ευελιξία ακυρώσεων
- Συνθήκες μονοπωλίων
- Μη-βιώσιμο μοντέλο

Χρυσός δρόμος Ανοιχτής Πρόσβασης

Τι είναι;

- περιοδικά πλήρους ΑΠ ή Υβριδικά
- άμεση πρόσβαση σε peer-reviewed περιεχόμενο
- Τα κόστη δημοσίευσης (APC) βαρύνουν τον συγγραφέα ή τον χρηματοδότη της έρευνας

- Αντί για μετατροπή περιοδικών σε ΑΠ, νέα περιοδικά ΑΠ. Αύξηση αναγκών για βιβλιοθήκες
- Double-dipping (author pays & library pays) ιδίως για υβριδικά περιοδικά
- Offsetting models (global or local): πολύπλοκο για customer-specific & non-transparent τιμολογήσεις
- Ισχύει για corresponding authors και όχι για όλους τους συγγραφείς ενός άρθρου
- Μετάθεση από Big-deal σε αγορά υπηρεσιών έκδοσης ΑΠ. Το βάρος σε ιδρύματα που έχουν μεγάλη παραγωγή δημοσιευμάτων

Πράσινος δρόμος Ανοιχτής Πρόσβασης

Τι είναι;

Pre-publication
μορφή άρθρου
διαθέσιμη ελεύθερα
από αποθετήριο

- Χρονική καθυστέρηση (embargo)
- Όχι εύκολα αναζητήσιμα /ευρέσιμα
- Προκατάληψη ερευνητών ότι πρόκειται για κατώτερο περιεχόμενο
- Το μοντέλο βασίζεται αποκλειστικά στη βιωσιμότητα του συνδρομητικού μοντέλου- δηλ. χωρίς συνδρομητικά περιοδικά δεν υπάρχει πράσινη ΑΠ

Παραδείγματα από το διεθνές περιβάλλον

- Max-Planck Digital Library : πρωτοβουλία OA2020
- Η VSNU-Association of Universities in Netherlands: συμφωνία με Springer, Wiley, Sage (>2018 με Elsevier) τα άρθρα των ερευνητών τους θα δημοσιεύονται με ΑΠ χωρίς επιπλέον χρέωση.
- Το JISC (Οκτ. 2015) εκπροσωπώντας τα ΑΕΙ του Ηνωμένου Βασιλείου, διαπραγματεύθηκε συμφωνία που κατέστησε ΑΠ τα άρθρα των συγγραφέων τους σε 1.600 επιλεγμένα συνδρομητικά περιοδικά του Springer
- Η Εθνική βιβλιοθήκη της Σουηδίας: πρωτοβουλία OpenAccess.se για πιλοτικό αποθετήριο για τα τέλη δημοσίευσης (APC), για παρακολούθηση του κόστους για την ΑΠ
- SCOAP3 – Sponsoring Consortium for Open Access Publishing in Particle Physics: συνεργασία ~3.000 βιβλιοθηκών για ένα κοινό κεφάλαιο, από το οποίο θα καταβάλλονται τα έξοδα δημοσίευσης. Όλα τα άρθρα εμφανίζονται και αποθετήριο του SCOAP3

Παραδείγματα από το διεθνές περιβάλλον

- 60 πανεπιστήμια στη Γερμανία (όπως και σε Ταϊβάν και Περού), ακύρωσαν όλες τις συνδρομές σε περιοδικά Elsevier, με ισχύ από το 2017, ζητώντας να γίνουν ΑΠ όλα τα άρθρα των ερευνητών τους. Η προτεινόμενη συμφωνία με τον Elsevier εκτός του υψηλού κόστους δεν περιλάμβανε ρήτρα ΑΠ (πηγή: *Nature*, Δεκ. 2016). Σημ: τον Φεβρ 2017 ανακοινώθηκε η αποκατάσταση
- 31 North American Libraries, έχουν προχωρήσει σε κατάργηση των big-deal συμφωνιών τους και αντικατάστασή τους με μικρότερα πακέτα περιοδικών, υπηρεσίες ILL και pay-per-view Το 75% των ακυρώσεων έγιναν μετά το 2015
- Wellcome Open Research: υποδομή δημοσιοποίησης αποτελεσμάτων, ανοικτής πρόσβασης (*Nature/News*, Ιούλιος 2016)
- Gates Open Research: πλατφόρμα που οι ερευνητές θα υποβάλουν το χειρόγραφό τους προς σχολιασμό από ειδικούς, μετά την «αποδοχή» θα δημοσιεύεται σε ΒΔ.
- Η ΕΕ ανακοίνωσε πρόθεση να προχωρήσει σε δημιουργία πλατφόρμας ΑΠ ακολουθώντας το παράδειγμα των Gates & Wellcome (*Science*, March 2017)

Θα απαιτηθούν κάποιες ριζικές αλλαγές:

- Διεύρυνση συμφωνιών συνδρομής & νέα διαστρωμάτωση υπηρεσιών-κόστους
- Επιλογές βιβλιοθηκών βασισμένες σε στοιχεία & νέα κριτήρια επιλογής
- Νέες & παλιές υπηρεσίες βιβλιοθηκών (συνδυασμός ILL – pay-per-view)
- Θεμελιώδεις αλλαγές με συντονισμό σε παγκόσμια κλίμακα
- Προσαρμογή εκδοτών σε νέα επιχειρηματικά μοντέλα

ΣΤΟ ΤΈΛΟΣ...

- ούτε οι βιβλιοθήκες ούτε οι εκδοτικοί οίκοι πρέπει να χάσουν τους ρόλους τους.
- όλοι οι παίκτες θα μεταμορφωθούν και θα αναδυθούν με νέα δυναμική σε ένα εκσυγχρονισμένο εκδοτικό σύστημα

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

NATIONAL
DOCUMENTATION
CENTRE

www.ekt.gr

Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης

Ιωάννα Σαραντοπούλου
Προϊσταμένη Τμήματος Ψηφιακής Βιβλιοθήκης
isaran@ekt.gr